

Kod postupajućih sudija u predmetima nameštenika protiv Republike Srbije zbog isplate naknade za ishranu u toku rada i regresa za korišćenje godišnjeg odmora, kruže Odluka Gradjanskog odeljenja Vrhovnog suda Srbije sa sednice od 22.04.2008. godine i Pravni zaključak sa iste sednice Gradanskog odeljenja od 22.04.2008. godine. U strahu da će sudovi primenjivati Pravni zaključak i pored činjenice da je Vrhovni sud Srbije odbio da zauzme pravni stav, u strahu da će se u predmetnim tužbama pružati zaštita budžetu Rep. Srbije, u strahu da će se suditi po Pravnom zaključku Vrhovnog suda Srbije, a ne po odredbama Ustava, zakona i kolektivnih ugovora, tužilac se obraća sudu ovim podneskom.

Čudno je da se Odlukom Gradjanskog odeljenja Vrhovnog suda Srbije sa sednice od 22.04.2008. godine odbija zahtev Prvog Opštinskog suda u Beogradu za zauzimanje pravnog stava o spornom pravnom pitanju, da bi se Pravnim zaključkom od istog dana dao odgovor na zahtev istog Prvog Opštinskog suda u Beogradu.

Proizilazi da je na istoj sednici Gradjanskog odeljenja Vrhovnog suda Srbije odlučeno da se ne zauzima pravni stav i istovremeno zauzeo pravni zaključak, po kome su tužbeni zahtevi nameštenika neosnovani. Objašnjenja za ovakav postupak Vrhovnog suda Srbije nema, tim pre što predmeti po tužbama nameštenika ne mogu doći na razmatranje pred Vrhovni sud Srbije ni po jednom vanrednom pravnom sredstvu – ni po reviziji ni po zahtevu za zaštitu zakonitosti. Ostaje nejasno da li se ovakvim Pravnim zaključkom pokušava pružiti zaštita budžetu Republike Srbije, koja zaštita nije pružena kada su u pitanju bile tužbe sudija.

Obrazloženje Pravnog zaključka Vrhovnog suda Srbije od 22.04.2008. godine u potpunosti je neprihvatljivo i protivpravno.

Na strani 1 prava rečenica satava drugog glasi: «Zbog nepostojanja odgovarajuće i potpune zakonske i autonomne regulative u primeni prava u rešavanju ovih sporova postavilo se kao sporno pitanje uslova za ostvarivanje prava i načina utvrdjenja visine naknade troškova za ishranu u toku rada i za regres za korišćenje godišnjeg odmora.» Ova rečenica je pravno u potpunosti netačna i neprihvatljiva. Nije tačno da ne postoji pravna regulativa za rešavanje ovih sporova. Postoji Poseban kolektivni ugovora za državne organe (Sl. glasnik RS br. 23/98), koji je važeći i koji se primenjuje na osnovu propisa iz člana 187 Zakona o državnim službenicima (Sl. glasnik RS br. 79/2005, 81/2005, 83/2005, 64/2007 i 67/2007). Takodje postoje i odredbe Opšteg kolektivnog ugovora. Opšti kolektivni ugovor je prestao da važi, ali su na pravnoj snazi sve njegove odredbe dok postoje posebni kolektivni ugovori, koji su samo nadgranjaja prava priznatih odredbama Opšteg kolektivnog ugovora.

Na strani 3 stav 3 Pravnog zaključka, navodi se da Posebni kolektivni ugovor za državne organe iz 1998. godine, ne sadrži odredbe o naknadi troškova za ishranu u toku rada i za regres za korišćenje godišnjeg odmora, dok novi poseban kolektivni ugovor Zakonu o državnim službenicima i nameštenicima nije zaključen. I ovi navodi su krajnje

②

postojeći Poseban kolektivni ugovor za državne organe je na pravnoj snazi. Drugo, Poseban kolektivni ugovor za državne organe sadži pravo na naknadu za ishranu u toku rada i regres za korišćenje godišnjeg odmora, preko odredbi iz Opšteg kolektivnog ugovora – čl. 32 stav 1 alineja 6 i 7.

Posebni kolektivni ugovori nisu ponavljali prava koja su priznata odredbama Opšteg kolektivnog ugovora, ista su se podrazumevala, utvrđivana su ili veća, nova prava ili veći obim prava priznatih odredbama Opšteg kolektivnog ugovora. Iz tog razloga Poseban kolektivni ugovor za državne organe ne ponavlja ni jedno pravo priznato odredbama Opšteg kolektivnog ugovora, ta se prava podrazumevaju, već propisuju prava koja nisu priznata odredbama Opšteg kolektivnog ugovora ili veći obim prava propisanih tim ugovorom. Konkretno Poseban kolektivni ugovor za državne organe nije ponavljao, primera radi pravo na naknadu ishrane u toku rada i regres za korišćenje godišnjeg odmora, ta su se prava podrazumevala i podrazumevaju se, već su priznavana prava koja nisu priznata odredbama Opšteg kolektivnog ugovora ili veći obim prava propisanih tim ugovorom. Ovakvi navodi se jasno dokazuju formulacijom člana 3, člana 4 stav 1 i člana 12 stav 1, Posebnog kolektivnog ugovora – pored slučajeva utvrđenih zakonom i Opštim kolektivnim ugovorom, zaposleni ima pravo na .....

U našoj pravnoj praksi nije nepoznato da zakon ili propis nije na snazi, ali da su mu na snazi pojedine odredbe. Primera radi u pravnoj praksi i teoriji poznat je Zakon o nevažnosti pravnih propisa donetih pre 6.aprila 1941. godine i za vreme neprijateljske okupacije (Sl. list FNRJ br. 86/46). Prema odredbama navedenog zakona pravni propisi doneti pre 6.aprila 1941. godine i za vreme neprijateljske okupacije se proglašavaju nepostojećim ili su izgubili pravnu snagu (član 1 i 2), ali u primeni mogu biti pravna pravila sadržana u pomenutim propisima. Tužilac nema nameru da pravi direktnu vezu Opšteg kolektivnog ugovora i Zakona o nevažnosti pravnih propisa donetih pre 6.aprila 1941. godine i za vreme neprijateljske okupacije, ali navedeni Zakon pominje kao dokaz o postojanju pravnog propisa koji nije na snazi, ali su na snazi pojedine njegove odredbe.

U pokušaju da se obrazloži nešto što se obrazložiti ne može, na strani 3 stav 2 navodi se da pravo na naknadu za ishranu u toku rada i regres za korišćenje godišnjeg odmora ne poznaje ni Uredba o naknadi troškova i otpremnini državnih službenika i nameštenika. Ova Uredba se odnosi, kao što to ukazuje i sam naslov na troškove i otpremninu. Pravo na naknadu za ishranu u toku rada i regres za korišćenje godišnjeg odmora nisu troškovi, već deo zarade – član 105 stav 3 Zakona o radu, na koji se deo plaćaju porezi i doprinosi i koja se primanja uračunavaju u penziskom osnov. Na primanja po osnovu Uredbe o naknadi troškova i otpremnini državnih službenika i nameštenika ne plaćaju se nikakvi porezi i doprinosi, niti ta primanja ulaze u penziskom osnov kod obračuna visine penzije. Prema tome Vrhovni sud Srbije u želji da obrazloži nešto što se obrazložiti ne može, opravdanje za pogrešan zaključak nalazi u Uredbi o naknadi troškova i otpremnini državnih službenika i nameštenika - u propisu koji se ne može primeniti.

U pokušaju da se obrazloži nešto što se obrazložiti ne može, Vrhovni sud na strani 4 stav 2 daje dve rečenice koje su međusobno protivrečne. U drugoj rečenici Vrhovni sud Srbije nalazi da Zakon o radu predviđa pravo zaposlenog na naknadu troškova za ishranu u toku rada i za regres za korišćenje godišnjeg odmora. Ovo znači da je obaveza poslodavca da isplaćuje naknadu za ishranu u toku rada i regres za korišćenje godišnjeg odmora. Medjutim već u sledećoj, trećoj rečenici isti sud nalazi da bi država kao poslodavac mogla ovo pravo priznati uredbom odnosno posebnim kolektivnim ugovorom za državne organe koji medjutim ova pitanja za sada ne regulišu. Ova treća rečenica predstavlja negaciju predhodne - druge rečenice. U trećoj rečenici Vrh. sud Srbije pravo na naknadu za ishranu i regres tretira dobrom voljom države, dok u predhodnoj rečenici naknada troškova i i regres su obaveza poslodavca, a ne njegova dobra volja ili milostinja. Naravno da je treća rečenica krajnje

3

tendenciona i netačna. Ako se ima u vidu tekst odredbe člana 118 Zakona o radu: «Zaposleni ima pravo na naknadu .....» jasno je da plaćenje troškova ishrane u toku rada i regresa za korišćenje godišnjeg odmora nije mogućnost već izričita obaveza poslodavca, pa i države kao poslodavca.

Pravo na naknadu za ishranu u toku rada i regres za korišćenje godišnjeg odmora je obaveza poslodavca saglasno odredbi propisa iz člana 118 Zakna o radu. U odnosu na Zakon o radu Zakon o platama državnih službenika i nameštenika je «lex specialis». Da bi se isključilo pravo iz opšteg propisa (Zakona o radu) to pravo mora biti izričito isključeno posebnim propisom. Medjutim ni jedna odredba iz Zakona o platama državnih službenika i nameštenika ne isključuje obavezu plaćanja naknade za ishranu u toku rada i regresa za korišćenje godišnjeg odmora, tako da to pravo pripada i tužiocu. Ali Vrhovni sud Srbije «ima razumevanja» za svog poslodavca, ne uočava obavezu države da isplaćuje naknadu za ishranu u toku rada i regres za korišćenje godišnjeg odmora, već to prepušta mogućnosti dobroj volji države i naknadnoj odluci zaključivanjem aneksa ugovora o radu sa namaštenicima i posebnog kolektivnog ugovora za državne sulužbenike – kao da danas nije na pravnoj snazi Poseban kolektivni ugovor za državne organe (Sl. glasnik RS broj 23/98) koji je osnov za isplatu i naknade za ishranu u toku rada i regresa za korišćenje godišnjeg odmora.

Tužilac ostaje pri podnetoj tužbi smatrajući da su izvor prava Ustav, zakoni i podzakonski akti, a ne i apsolutno neosnovan pravni zaključak Vrhovnog suda Srbije.

U Valjevu 25.06.2008. god.

Za tužioca punomoćnik:

A D V O K A T
Rudimir Ruka Spasojević
Valjevo 11. Dr. Pastića 89
Tel. 014 234-980